

Tác động của Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên Đại học Quốc gia Lào hiện nay

Khamhou Vilathone^(*)

Tóm tắt: Trong thời đại Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư, sinh viên có thể dễ dàng tiếp cận các sản phẩm văn hóa thông qua mạng Internet nhằm thỏa mãn đời sống tinh thần của mình. Bài viết nghiên cứu việc sử dụng Internet của sinh viên Đại học Quốc gia Lào hiện nay, đồng thời phân tích tác động của Internet đến đời sống văn hóa của họ, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm thúc đẩy những tác động tích cực, hạn chế những tác động tiêu cực của Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên Đại học Quốc gia Lào trong thời gian tới.

Từ khóa: Internet, Tác động của Internet, Sinh viên, Đời sống văn hóa, Đại học Quốc gia Lào

Abstract: In the era of the Fourth Industrial Revolution, students can easily access cultural products through the Internet to satisfy their spiritual life. The paper explores the use of the Internet by students of the National University of Laos today, and analyzes its impacts on their cultural life, thereby proposing some solutions to promote the positives and limit the negatives of the Internet on the students' cultural life therein in the near future.

Keywords: Internet, Impacts of the Internet, Students, Cultural Life, National University of Laos

Ngày nhận bài: 25/11/2023; Ngày duyệt đăng: 19/01/2024

1. Mở đầu

“Công nghệ kỹ thuật số có thể làm giảm sự chênh lệch giữa thành thị và nông thôn bằng cách đưa họ đến gần nhau hơn, cho phép sản xuất thương mại phát triển do chia sẻ thông tin cần thiết nhanh chóng. Liên minh Viễn thông quốc tế (ITU) ước tính nếu việc sử dụng các hệ thống Internet tốc độ cao tăng 10% sẽ dẫn đến tăng trưởng kinh tế 1,38%” (Bộ Công nghệ và Viễn thông Lào, 2021: 2).

Sử dụng Internet - thành quả khoa học công nghệ, một cách có hiệu quả là một nội

dung quan trọng trong chiến lược phát triển của Lào. Đảng Nhân dân Cách mạng Lào (2021: 54) đã chỉ rõ điều này trong *Văn kiện Đại hội XI*: “Khai thác mọi tiềm năng của đất nước phải gắn với công nghiệp hóa, hiện đại hóa, bảo đảm phát triển xanh, bền vững trên cơ sở ứng dụng có hệ thống các thành tựu khoa học công nghệ vào các dự án phát triển”. Theo đó, Đại học Quốc gia (ĐHQG) Lào đã tạo mọi điều kiện để sinh viên được hưởng thụ các thành quả khoa học công nghệ, trong đó có việc sử dụng Internet.

Tình hình sử dụng Internet của sinh viên ĐHQG Lào hiện nay ra sao? Internet tác động thế nào đến đời sống văn hóa của họ? Để góp phần giải đáp những câu hỏi

^(*)NCS. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh;
Email: vilathone.kh@gmail.com

này, bài viết sử dụng kết quả khảo sát thực tế của tác giả được thực hiện vào tháng 3/2023, với hình thức khảo sát trực tiếp và trực tuyến. Tổng số mẫu khảo sát là 300 sinh viên ĐHQG Lào.

Trong phạm vi bài viết, “đời sống văn hóa” được hiểu là tất cả những hoạt động của con người tác động vào đời sống vật chất, đời sống tinh thần, đời sống xã hội để hướng con người đạt chuẩn mực giá trị chân-thiện-mỹ, theo quy luật của cái đẹp. Đời sống văn hóa luôn có tính kế thừa các giá trị truyền thống tốt đẹp, mang tính đổi mới, sáng tạo đáp ứng nhu cầu nâng cao chất lượng sống của con người. “Đời sống văn hóa của sinh viên ĐHQG Lào” là phức thể những hoạt động của sinh viên trong hưởng thụ, sáng tạo, lưu giữ và phát huy những giá trị văn hóa vật chất và tinh thần nhằm nâng cao chất lượng đời sống của mình trong quá trình học tập và sinh hoạt tại ĐHQG Lào. Đời sống văn hóa của sinh viên ĐHQG Lào được xem xét ở các khía cạnh sau: Hoạt động tuyên truyền giáo dục, hoàn thiện nhân cách; Hoạt động học tập; Hoạt động sáng tạo các giá trị văn hóa; Hoạt động tiêu dùng sản phẩm văn hóa; Hoạt động lưu giữ giá trị văn hóa; Hoạt động quảng bá, tuyên truyền các giá trị văn hóa.

2. Tình hình sử dụng Internet của sinh viên

Internet đã trở nên phổ biến ở các quốc gia trên thế giới với số lượng lớn người sử dụng, Lào cũng là một trong số những quốc gia này. Hiện nay, Internet là kênh tiếp cận thông tin phổ biến của giới trẻ Lào, trong đó có nhóm sinh viên. Theo Vụ Quản lý - Đào tạo, ĐHQG Lào (2021: 2), năm 2021 ĐHQG Lào có tổng số 23.015 sinh viên, trong đó có hơn 10 nghìn sinh viên nữ và gần 13 nghìn sinh viên nam. Kết quả khảo sát của chúng tôi với 300 sinh viên tại ĐHQG Lào cho thấy, Internet là kênh

thông tin quan trọng đối với sinh viên hiện nay. Họ sử dụng Internet để tiếp cận các thông tin cần thiết cho việc học tập, trao đổi với giảng viên và bạn bè, đồng thời cũng là kênh giải trí quan trọng của họ với nhiều hình thức phong phú.

Tại ĐHQG Lào hiện nay, việc cung cấp thông tin trong nhà trường chủ yếu được thực hiện qua mạng xã hội Facebook tại trang “Kadankhao- NUOL News” với tổng cộng 9.274 người theo dõi (follow), thay thế cho việc thông báo bằng bảng tin trước đây (Vụ Quản lý - Đào tạo, ĐHQG Lào, 2021: 6).

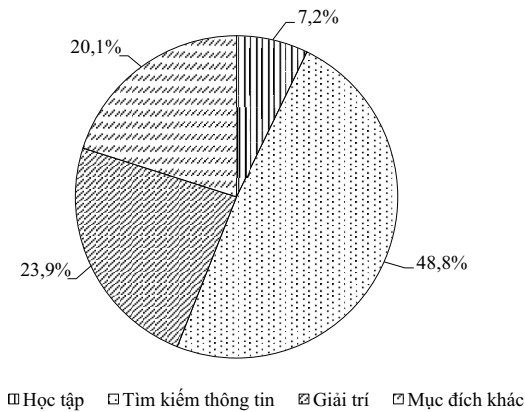
Kết quả khảo sát của chúng tôi cũng cho thấy, 100% số sinh viên tham gia khảo sát đều sử dụng Internet bởi họ đánh giá đó là kênh thông tin cần thiết và tiện lợi. Thời gian truy cập Internet mỗi ngày của sinh viên là khá nhiều so với quỹ thời gian còn lại trong một ngày ngoài thời gian học trên lớp. Tỷ lệ sinh viên sử dụng Internet dưới 1 tiếng mỗi ngày là rất ít, chỉ chiếm 3,8%. Có 15,4% số sinh viên sử dụng từ 1-2 tiếng mỗi ngày cho việc truy cập Internet; 15,4% sử dụng từ 2-3 tiếng; 18,1% sử dụng từ 3-4 tiếng. Trong khi đó, có tới 47,4% sinh viên sử dụng từ 4 tiếng trở lên (tức chiếm 1/6 thời gian trong ngày).

Theo kết quả khảo sát của chúng tôi, 53% số sinh viên tự trả phí cho việc kết nối Internet, còn lại 47% sử dụng Internet miễn phí ở một số địa điểm trong khuôn viên nhà trường hoặc những nơi công cộng khác như quán ăn, quán cafe....

Mục đích sử dụng Internet của sinh viên ĐHQG Lào thể hiện ở Biểu đồ 1. Kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy chỉ có 7,2% số sinh viên tham gia khảo sát sử dụng Internet với mục đích phục vụ học tập. Một tỷ lệ lớn sinh viên (48,8%) sử dụng Internet với mục đích tìm kiếm thông tin. Trong khi đó, có 23,9% số sinh viên sử

dụng Internet để xem các chương trình giải trí, văn hóa nghệ thuật; còn lại 20,1% sử dụng vì mục đích khác (kinh doanh, gửi/nhận email, mua hàng trực tuyến,...). Sinh viên chủ yếu sử dụng Internet để vào các trang mạng xã hội như: Google, Youtube, Facebook, Tiktok, Instagram và Whatapp¹

Biểu đồ 1: Mục đích sử dụng Internet của sinh viên ĐHQG Lào (%)

Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả năm 2023.

Như vậy, tình hình sử dụng Internet của sinh viên ĐHQG Lào như đã phân tích ở trên cho thấy Internet là một phần rất quan trọng trong cuộc sống của họ. Đa số sinh viên được khảo sát đều dành khá nhiều thời gian cho việc truy cập Internet mỗi ngày. Họ sử dụng Internet cho nhiều mục đích khác nhau, trong đó tỷ lệ sinh viên sử dụng cho việc học tập ít hơn cả, trong khi tỷ lệ sử dụng cho các mục đích khác chiếm đại đa số.

3. Những tác động của Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên

Kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy, Internet đã tác động đến đời sống văn hóa của sinh viên ở cả hai chiều cạnh tích cực và tiêu cực.

3.1. Tác động tích cực

Tác động đến nhận thức, đời sống tinh thần của sinh viên thông qua đáp ứng được nhu cầu thông tin, giải trí

Sự phổ biến của Internet đã tạo điều kiện thuận lợi cho việc tuyên truyền giáo dục truyền thống cách mạng của dân tộc, của đất nước, của Đảng Nhân dân Cách mạng Lào đến sinh viên. Nhiều chương trình được truyền đạt đến sinh viên thông qua Internet, đặc biệt là các trang mạng xã hội giúp sinh viên có ý thức hơn về trách nhiệm của mình với gia đình, đất nước... Những hoạt động, chương trình, thông điệp này đã tác động tích cực đến tư tưởng cũng như nhận thức chính trị của sinh viên, đồng thời định hướng cho sinh viên biết lựa chọn tham gia các hoạt động lành mạnh, không bị cuốn theo những hình thức giải trí thiếu lành mạnh.

Ngoài ra, Internet còn tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên dễ dàng kết nối với nhau, từ đó thành lập các câu lạc bộ, tổ chức các chương trình văn nghệ, thể thao, đồng thời các chương trình văn hóa được phổ biến, tuyên truyền qua các trang mạng xã hội... đã tạo sân chơi hấp dẫn, bổ ích, đáp ứng nhu cầu thông tin, giải trí lành mạnh của sinh viên.

Sinh viên đánh giá rất cao về mức độ hữu ích mà Internet mang lại cho họ khi Internet có thể đáp ứng nhu cầu thông tin, giải trí bằng những kênh thông tin đa dạng, phong phú, hấp dẫn. Kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy, có tới 48,8% sinh viên sử dụng Internet nhằm mục đích tìm kiếm thông tin, 23,9% là giải trí như vào mạng xã hội, xem phim, nhạc, đọc sách báo, chơi game,... Các sản phẩm văn hóa nghe nhìn qua Internet... ngày càng được sinh viên tiếp cận nhiều hơn, họ có nhiều cơ hội hơn để tham gia vào các hoạt động giao lưu văn hóa, từ đó giúp họ tiếp thu những tinh hoa

¹ Whatapp là một ứng dụng thuộc mạng xã hội Facebook, được sử dụng phổ biến tại Lào, tương tự Zalo tại Việt Nam, được sử dụng để gọi; gửi file tiếng, hình động, tĩnh; tin nhắn...

văn hóa của nhân loại, làm phong phú thêm đời sống văn hóa của mình. Đồng thời, Internet cũng giúp họ hiểu biết sâu hơn về văn hóa truyền thống của dân tộc cũng như quảng bá các giá trị văn hóa của dân tộc mình ra thế giới.

- Tác động đến việc học tập của sinh viên do đáp ứng được nhu cầu của họ về đọc, tìm kiếm tài liệu phục vụ học tập

Kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy, việc sử dụng Internet không tác động tiêu cực đến văn hóa đọc của sinh viên. Mặc dù 100% sinh viên sử dụng Internet nhưng thói quen đọc của đa số sinh viên tham gia khảo sát vẫn được duy trì. Họ không chỉ đọc sách giấy mà còn khai thác các sách và tài liệu trực tuyến phục vụ việc học tập.

Theo kết quả khảo sát của chúng tôi, sinh viên ĐHQG Lào rất quan tâm đến việc đọc, tỷ lệ đọc “thường xuyên” là khá cao: 50,6% đọc sách phổ biến kiến thức; 40,3% đọc sách ngoại văn; 38,6% đọc sách nghệ thuật sống;... Có thể thấy, Internet đã góp phần làm thay đổi thói quen học tập của sinh viên, trước đây họ thường đến thư viện đọc sách, còn hiện nay họ thường sử dụng Internet để đọc trực tuyến, phục vụ cho việc tự học ở nhà và trao đổi kiến thức với bạn bè.

Hiện nay, hoạt động dạy học ở ĐHQG Lào theo xu hướng “học mở”, đòi hỏi sinh viên tự tìm tòi, học hỏi trên mọi phương diện, giảng viên chủ yếu đóng vai trò định hướng, kiểm tra. Do đó, Internet với nguồn tư liệu khổng lồ là phương tiện hữu hiệu phục vụ việc tự học của sinh viên.

- Tác động đến sự tự tin thể hiện bản thân của sinh viên

Hiện nay, với sự phổ biến của các trang mạng xã hội, sinh viên có nhiều cơ hội thể hiện bản thân bằng nhiều hình thức khác nhau. Các trang mạng xã hội là nơi họ có thể thể hiện cá tính, sở thích cá nhân, cũng

là nơi họ có thể dễ dàng thể hiện quan điểm cá nhân đối với những vấn đề xã hội,... Thông qua Internet, họ được tự tin thể hiện bản thân trên nhiều lĩnh vực.

- Tác động đến sự chủ động của sinh viên trong tìm kiếm việc làm

Thông qua Internet, ngoài việc dễ dàng tiếp cận với các thông tin phục vụ học tập, sinh viên cũng có nhiều cơ hội để mở rộng kiến thức, hiểu biết xã hội. Điều đó giúp họ có những định hướng nghề nghiệp tốt cho tương lai.

Ngoài ra, kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy có một tỷ lệ không ít sinh viên sử dụng Internet để bán hàng trực tuyến qua các trang mạng xã hội. Trong bối cảnh Internet mở ra nhiều cơ hội việc làm trực tuyến, họ đã biết chủ động tận dụng, nắm bắt những cơ hội này để thử sức với các hoạt động kinh doanh, làm chủ tài chính. Nhiều sinh viên thông qua Internet đã chủ động tìm kiếm việc làm để có thu nhập trang trải cho việc học và đời sống.

- Tác động đến đời sống tinh thần của sinh viên do đáp ứng được nhu cầu trao đổi, kết nối với gia đình, bạn bè dễ dàng

Với sự phổ biến của Internet, việc liên lạc trở nên dễ dàng hơn bao giờ hết, bất chấp mọi khoảng cách địa lý, vào bất cứ lúc nào. Do đó, với những sinh viên học tập xa gia đình, việc liên lạc dễ dàng với những người thân, bạn bè có thể giúp họ gia tăng tương tác, tiết kiệm thời gian di chuyển và cập nhật thông tin về gia đình, bạn bè thường xuyên, điều này tác động tích cực đến đời sống tinh thần của họ.

3.2. Những tác động tiêu cực

Bên cạnh những tác động tích cực kể trên, Internet cũng có những tác động tiêu cực đến đời sống văn hóa của sinh viên, thể hiện ở các khía cạnh sau:

Tiếp nhận thông tin chưa chính xác, thông tin không lành mạnh: Internet là

mảnh đất màu mỡ cho sự phát triển của tin giả. Internet với đặc điểm về sự chia sẻ thông tin nhanh chóng, tính không kiểm duyệt/kiểm duyệt không chặt chẽ, với nhiều mục đích chia sẻ thông tin khác nhau và nhu cầu tiêu thụ thông tin lớn từ người dùng đã khiến thông tin sai lệch, tin giả lan truyền nhanh chóng. Hiện nay, rất nhiều sinh viên tiếp nhận tin tức từ các trang mạng xã hội, những thông tin này thường rất khó để nhận biết về độ tin cậy của chúng. Tình trạng quá tải thông tin và sự thiếu hiểu biết, thiếu đề phòng của sinh viên trước tin giả khiến họ vô tình tiếp nhận những thông tin chưa chính xác, thiếu lành mạnh, gây ảnh hưởng tiêu cực đến nhận thức chính trị, thái độ xã hội, đời sống tinh thần, tình cảm của họ.

Để bị sa ngã vào đời sống ảo, với các mối quan hệ ảo: Nhiều sinh viên sử dụng Internet với mục đích giải trí nhưng họ chưa có sự chọn lọc hình thức giải trí phù hợp, sa đà vào những sản phẩm giải trí vô bổ, độc hại trên Internet, ảnh hưởng tiêu cực đến nhận thức của họ về các vấn đề xã hội. Có những sinh viên bị nhiễm những thói hư, tật xấu được tiếp cận trên Internet dẫn đến có lối sống thực dụng, buông thả, thích ăn chơi, đua đòi, ích kỷ, bạo lực,... Ngoài ra, còn có tình trạng nhiều sinh viên thường xuyên truy cập mạng, đặc biệt là các trang mạng xã hội, không kiểm soát được thời gian truy cập, tiêu tốn nhiều thời gian vào các trò chơi trực tuyến, hay sống trong các mối quan hệ ảo, thiếu thực tế, xa rời cuộc sống thực,... Việc này khiến họ không chỉ bê trễ, thiếu tập trung cho việc học hành mà còn ảnh hưởng đến tâm lý, hành vi cũng như lối sống của họ.

Sống thiếu niềm tin: Kết quả khảo sát của chúng tôi cho thấy, một số sinh viên lâm vào khủng hoảng niềm tin vì không lý giải được các vấn nạn cuộc sống được truyền tải trên Internet. Sự quá tải thông tin

có thể làm cho nhiều sinh viên không còn biết đâu là điều quan trọng thực sự trong cuộc sống của họ. Tin giả đan xen với tin thật khiến họ bị dao động, không phân biệt được thật giả, mất niềm tin vào xã hội. Ngoài ra, các sản phẩm phản văn hóa có thể nhanh chóng đến với họ và được họ tiếp nhận, khiến họ không phân biệt được đâu là giá trị văn hóa thực sự.

Mất giá trị văn hóa truyền thống, lai căng ngôn ngữ: Với sự phổ biến của Internet, sinh viên có thể dễ dàng tiếp cận đa dạng các sản phẩm văn hóa từ mọi quốc gia trên thế giới. Văn hóa phương Tây thông qua Internet đã tác động mạnh mẽ đến các quan niệm của sinh viên ĐHQG Lào về đạo đức, hành vi ứng xử, sở thích thời trang, ẩm thực, nghệ thuật... Trong bối cảnh đó, nhiều sinh viên có xu hướng tiếp nhận ồ ạt các sản phẩm văn hóa ngoại lai một cách thiếu chọn lọc, điều này có thể khiến họ dần mất đi giá trị văn hóa truyền thống.

Về ngôn ngữ, tình trạng sử dụng tràn lan ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh, hay các ký tự đặc biệt đan xen với tiếng Lào đang ngày càng phổ biến, tạo ra một thứ ngôn ngữ biến dạng, ảnh hưởng tiêu cực đến ngôn ngữ và văn hóa dân tộc.

Suy giảm sức lao động trí óc: Việc lạm dụng Internet cũng sẽ triệt tiêu sự sáng tạo trong học tập của sinh viên. Khi dựa dẫm vào những thông tin có sẵn trên Internet, họ có thể đánh mất thói quen tư duy, đào sâu suy nghĩ trong quá trình học tập, làm việc... Điều này ảnh hưởng nghiêm trọng đến kết quả học tập cũng như kiến thức của sinh viên để phục vụ cho công việc của họ sau này.

4. Kết luận và một số đề xuất

Kết quả khảo sát đối với sinh viên ĐHQG Lào cho thấy, hiện nay việc sử dụng Internet trong học tập và trong đời sống của họ là rất phổ biến. Họ dành khá nhiều thời

gian cho việc sử dụng Internet, với các mục đích khác nhau, trong đó đa số là sử dụng cho mục đích tiếp cận thông tin, ngoài ra còn để giải trí, học tập. Có thể thấy, đa số sinh viên đã biết tận dụng những ưu thế mà Internet mang lại để phục vụ cho đời sống văn hóa của mình. Tuy nhiên, ở chiều ngược lại, Internet cũng có những tác động tiêu cực nhất định đến đời sống văn hóa của sinh viên.

Để phát huy được những tác động tích cực, đồng thời hạn chế những tác động tiêu cực từ Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên ĐHQG Lào trong thời gian tới, chúng tôi đưa ra một số đề xuất đối với các chủ thể liên quan như sau:

- Đối với sinh viên

Về nhận thức: Sinh viên ĐHQG Lào cần nhận thức rõ hơn về những tác động tích cực cũng như tiêu cực của Internet đối với giới trẻ nói chung, các đối tượng giới trẻ là sinh viên nói riêng, để chủ động phát huy những tác động tích cực, loại bỏ những tác động tiêu cực từ Internet. Đặc biệt, cần nhận thức rõ lợi ích và nguy cơ mà Internet mang đến đối với quá trình học tập của sinh viên. Nếu sinh viên biết tích cực, chủ động, có phương pháp phù hợp trong việc sử dụng Internet để phục vụ việc học, thì đó sẽ là nguồn tri thức vô tận, là phương tiện hữu hiệu. Ngược lại, nếu không nhận thức đúng đắn, họ sẽ chỉ sử dụng Internet như một công cụ để tìm kiếm tài liệu một cách đối phó, không mang lại hiệu quả trong việc tìm kiếm và tiếp thu tri thức để phục vụ học tập và công việc trong tương lai.

Về thời gian sử dụng: Sinh viên cần trang bị cho mình những kiến thức, kỹ năng để sử dụng Internet một cách hợp lý, phân bổ thời gian phù hợp giữa việc truy cập Internet với việc học và tham gia các hoạt động văn hóa khác trong đời sống.

- Đối với nhà trường

Nhà trường cần giáo dục, tuyên truyền, hướng dẫn, định hướng sinh viên trong việc sử dụng Internet: ĐHQG Lào cùng các phòng ban, đoàn thể, hội sinh viên cần đẩy mạnh công tác giáo dục, tuyên truyền về những tác động của Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên. Nhà trường cần hỗ trợ sinh viên trong quá trình sử dụng Internet như giới thiệu các trang mạng hữu ích, hướng dẫn sinh viên sử dụng các công cụ tìm kiếm trên Internet. Trong quá trình giảng dạy, giảng viên cần định hướng, đặt ra các yêu cầu để sinh viên có thể sử dụng Internet một cách hiệu quả trong việc tìm kiếm thông tin, trao đổi, mở rộng kiến thức. Ngoài ra, nhà trường thông qua giảng viên, các phòng ban, đoàn thể cần định hướng, tuyên truyền để sinh viên có hiểu biết, có kỹ năng phân biệt, đánh giá nguồn thông tin phù hợp, sử dụng thông tin một cách hợp lý.

Cần thực hiện tốt công tác quản lý sinh viên, tránh tình trạng sinh viên bị các phần tử xấu sử dụng Internet để lợi dụng, lôi kéo, kết bè phái chống phá Đảng, Nhà nước.

Bên cạnh đó, nhà trường cần có sự đầu tư, hỗ trợ hơn nữa để tăng cường khả năng và cơ hội sử dụng Internet cho sinh viên, phục vụ việc học tập, trau dồi kiến thức, kể cả trong lớp học. Tăng cường trang bị cơ sở vật chất tại các phòng máy phục vụ sử dụng Internet cho sinh viên.

- Đối với các đoàn thể, gia đình

Đoàn Thanh niên ĐHQG Lào cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục về những ảnh hưởng, tác động của Internet đến đời sống văn hóa của sinh viên, giúp họ có nhận thức và định hướng đúng đắn trong việc sử dụng Internet.

Các câu lạc bộ sinh viên cần tích cực tổ chức các hoạt động ngoại khóa liên quan đến các hoạt động văn nghệ - thể thao - giải trí; giúp sinh viên phát triển kỹ năng, đồng

thời vừa có thể tránh sa lầy vào những tác hại, hiểm họa đến từ việc sử dụng quá nhiều thời gian cho việc truy cập Internet, hay sa đà vào các mối quan hệ ảo, đời sống ảo.

Gia đình, người thân cần hướng sinh viên đến các hoạt động học tập, giải trí lành mạnh. Cần gần gũi, quan tâm đến sinh viên, là chỗ dựa vững chắc cho họ, chủ động định hướng để họ không sa vào thế giới ảo với các mối quan hệ ảo. Tích cực hướng sinh viên đến các hoạt động: văn nghệ, thể thao, tham quan, du lịch, trại hè, hoạt động từ thiện, bảo vệ bản sắc văn hóa, phong tục, tập quán, tín ngưỡng... □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Công nghệ và Viễn thông Lào (2021), *Tầm nhìn - chiến lược phát triển kinh tế số quốc gia trong 20 năm (2021-2040)*, Thủ đô Viêng Chăn, tháng 12/2021.
 2. Đảng Nhân dân Cách mạng Lào (2021), *Văn kiện Đại hội XI của Đảng*, Nxb. Quốc gia, Viêng Chăn.
 3. Vụ Quản lý - Đào tạo, Đại học Quốc gia Lào (2021), *Báo cáo tổng kết việc tổ chức thực hiện kế hoạch phát triển của Đại học Quốc gia Lào năm 2021 và kế hoạch năm 2022*.
-
- (tiếp theo trang 29)*
18. Ministry of External Affairs (India) (2023), “Joint Ministerial Statement of the 12th Mekong-Ganga cooperation foreign ministers’ Meeting”, 16 July 2023, chrome-extension://efaidnbmninnibpcaijpcglcglcfindmkaj/https://mgc.gov.in/public/uploads/Joint_Statement_12th_MGC_FMM.pdf
 19. Press Trust of India (2021), “Mekong Region is of great importance to India: EAM Jaishankar”, *Hindu*, July 2, 2021, <https://www.thehindu.com/news/national/mekong-region-is-of-great-importanceto-india-eam-jaishankar/article35457770.ece>
 20. Sarma, Atul (2018), “Integrating Northeast with South East Asia: Great expectations and ground realities”, in: Sarma, Atul and Choudhury, Saswati (eds., 2018), *Mainstreaming the Northeast in India’s Look and Act East Policy*, Springer Nature Singapore, Singapore, pp. 7-8, 37.
 21. Singh, Swaran (2007), *Mekong-Ganga Cooperation Initiative: Analysis and assessment of India’s engagement with greater Mekong sub-region*, IRASEC
 - Occasional Paper, No. 3, IRASEC, Bangkok, pp. 9, 11, 18-19.
 22. Singh, Swaran (2022), “Mekong-Ganga cooperation: Interests, initiatives, and influence”, *Asia Policy*, Roundtable - Geopolitics in the Mekong Subregion, pp. 43-49.
 23. Rehman, Iskander (2009), “Keeping the Dragon at Bay: India’s counter-containment of China in Asia”, *Asian Security*, Vol. 5, No. 2, p. 132.
 24. Roney, Tyler (2021), “What Are the impacts of Dams on the Mekong river?”, *Third Pole*, July 1, 2021, <https://www.thethirdpole.net/en/energy/what-are-the-impacts-of-dams-on-the-mekong-river>
 25. Ủy ban sông Mê Công Việt Nam, *Lưu vực sông Mê Công*, <https://vnmc.gov.vn/?p=716>
 26. Yhome, K. (2021), *Strengthening India’s strategic ties with the Mekong subregion*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/strengthening-india-strategic-ties-mekong-subregion/Joint>
 27. Yoshimatsu, Hidetaka (2015), “The United States, China, and geopolitics in the Mekong Region”, *Asian Affairs: An American Review*, Vol. 42, No. 4, pp.178, 183.